

GONDOLKODÓ

1. Rokon értelmű szavak. Van olyan szavunk, amelynek jelentése ugyanaz, mégis másként mondjuk. Ilyen például az a növény, amelyet a Dunántúlon *kukoricának* nevezünk, a Tiszántúlon *tengerinek*, Erdélyben *törökbúzának*.

Az *eb* és a *kutya*, a *harmónia* és az *összhang*, a *lárma* és a *zaj* is ugyanazt jelenti. Gyűjts minél több rokon értelmű szót!

2. Mi ez?

A) a kutya származását tartalmazó irat
a gépkocsi eredetiségét bizonyító irat

B) a fa lombkoronájának egy eleme
a postás borítékban hozza

Megfejtés: _____

3. Rokon jelentésű – mégis más. A beszédhelyzet is meghatározza, hogy a rokon jelentésű szavak melyik alakját használhatjuk. Mikor *ökölvívás* és mikor *bunyó*? Mindkettőt tedd mondatba!

_____

Mikor *dagi* és mikor *tútláplált*? _____

_____

Mikor *naplopó* és mikor *munkakerülő*? _____

_____

Mikor *ifjak* és mikor *srácok*? _____

_____

Mikor *koros* és mikor *vén*? _____

_____

4. Tudod-e, mi a különbség a hagyományos és a digitális vagy internetes tudáshordozók – enciklopédiák, lexikonok – között? Végezz összehasonlítást a következők alapján: keresd ki az *Irodalmi szavak* *kisszótárából* és a *Wikipédia* internetes enciklopédiából az 'időmértékes verselés' szócikket! Hasonlítsd össze őket az alábbi kérdések segítségével!

A) Fogalmazd meg egyik, majd másik szócikk alapján az időmértékes verselés meghatározását!

B) Milyen kapcsolódó fogalmakat fedezel fel a szócikkekben? Hogyan találod meg őket?

C) Milyen időmértékes sorfajtákat ismertél meg a szócikkekből?

D) Fel tudsz-e sorolni olyan költőket, akikről valamilyen időmértékes sor- vagy strófafajtát neveztek el? Melyik szócikk volt nagyobb segítségedre ebben?

5. Az előbbi feladatban a hagyományos és az internetes lexikon előnyeivel és hátrányaival is megismerkedhettél. Neked melyik tetszett jobban? Válaszd ki azt, amelyik hozzád közel áll, és sorold fel előnyeit, majd hátrányait!

_____

_____

_____

XXVII.

1. Milyen új ismereteket szerezhethetünk az utolsó énekből? A leírás, a jellemzés vagy a történetmondás jellemző rá?

---

2. Mely szavak jellemzőek az olvasott fejezetre? Húzd alá!

viszontlátás, egymásra találás, viszály, kárpótlás, beteljesülés, elszakadás

- 3. Mi a különbség az alábbi fogalmak között? Ha túl nehéz megfogalmazni, foglald mindegyiket egy hozzá illő mondatba!

- jókedv,   - öröm,   - boldogság

- 4. Mi a lényegesebb fordulat szerinted: Iluska feltámadása vagy kettejük királlyá választása? Miért?

5. Biztosak lehetünk benne, hogy János vitéz a találkozás után elmesélte Iluskának, hogy juttott el Tündérországba. Fogalmazd meg szavait minél tömörebben!

---

6. Igaz vagy nem? A hamis állítást húzd át!

Ha János vitéz beleveti magát a tóba, rögtön megfullad.

Ha János vitéz nem hozza magával a rózsát, Iluska sosem támad fel.

Ha János vitéz nem akarja a tóba ölni magát, sosem látja viszont Iluskáját.

- 7. Hasonlítsd össze a XVIII. ének utolsó versszakát és az utolsó ének hatodik versszakát! Milyen céllal hozta magával János a rózsát? Miért nincs rá szüksége most már?

8. Gyűjtsd ki a XXVII. énekből a kérdéseket, a felkiáltásokat és a megszólításokat!

- Melyik versszakban van kérdés? _____

- Melyik versszakban van felkiáltás? _____

- Melyik versszakban van megszólítás? _____

9. Kösd össze a jelzöt és a jelzett szót!

enyelgő	fejedelem
föltámadt	ajkak
szomjas	leány
boldog	beszéd

- 10. János vitéz sokat küzdött a boldogságért, Iluska semmit sem tett érte. Igazságos volt-e velük a sors? Indokold véleményed minél több érvel!

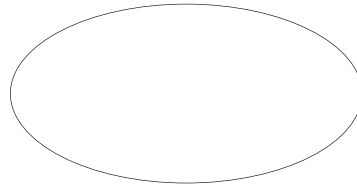
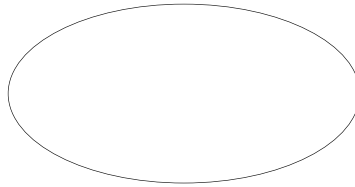
Összefoglalás

1. Sorolj fel néhány mesés elemet a történetből, ami a valóságban lehetetlen volna!
2. Melyik szereplőt melyik csoportba tennéd? Írd be a sorszámát a megfelelő halmazba!

1. Iluska mostohája
2. Francia király
3. Zsiványkapitány
4. Jancsi gazdája
5. Az öreg óriás
6. A törökök vezére

Jóindulatú

Rosszindulatú

3. Olvasd el a Petőfi Sándor életéről szóló szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

A *János vitéz* című költeményben Petőfi egy olyan világot tár elénk, ahol a jótevő elnyeri jutalmát, a gonosz pedig megérdemelt büntetését. Sok fordulatot vesz át saját életéből. Kiskőrösön született. Apja Petrovics István. A költő később változtatja meg vezetéknévét Petőfire. Kamasz korában sok mindent kipróbál. Beáll vándorszínésznek, majd katonának. Sokat járja az országot, híres költővé válik. 24 éves korában feleségül veszi szerelmét, Szendrey Júliát. Az 1848–49-es szabadságharcban is részt vesz. A segesvári csatában látják őt utoljára, halálának körülményei azonban nem ismertek.

- Keress hasonlóságokat Petőfi Sándor és János vitéz élete között!
- Hogy hívták Petőfi Sándor feleségét?
- Mi volt Petőfi Sándor eredeti vezetéknéve?

4. Töltsd ki a táblázatot a *János vitéz* alapján! (A bevezetést és a befejezést saját szavaiddal írd le!)

Helyszín	
Szereplők	
Vázlat	
Bevezetés	
Befejezés	
Párbeszéd	